

Asia: VN/13573/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen museoliitto kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Pidämme periaatteessa hyvänä sitä, että hallituksen esitys pyrkii kumoamaan koronaviruspandemian aiheuttamat kielteiset vaikutukset kulttuurin ja taiteen aloilla.

Museoiden kannalta esitys on kuitenkin selkeästi haitallinen, sillä se leikkaa rahoitusta. Museot menettävät esityksessä yli 2,25 miljoonaa euroa, jos vuosien 2023–2024 yksikköhinnat määritellään vuoden 2019 kustannus- ja suoritustietojen perusteella vuoden 2020 sijaan. Yleisötoiminta on vain yksi osa museoiden toimintaa, joten korona-ajan kokoontumisrajoitukset eivät ole vaikuttaneet museoiden toimintaan samalla tavalla kuin esimerkiksi esittävien taiteiden osalta. Siksi museoiden toimintaa tulee tarkastella omassa kontekstissa.

Rahoituksen supistuminen uhkaa museoille elintärkeää jatkuvuutta, ja sillä on merkittäviä heijastevaikutuksia myös muun muassa aluetalouteen. Rahoituksen supistuminen rapauttaa myös kuntien ja muiden museorahoittajien kannustimia.

Museoiden rahoituksen leikkautuminen vaikuttaa välillisesti heikentävästi jo pahoin muutenkin kärsineeseen laajaan kulttuurikenttään. Museoiden rahoituksen pienentyessä palveluiden ostaminen erilaisilta taiteen ammattilaisilta vähenee. Samalla myös lapsille, koululaisille ja opiskelijoille suunnatut palvelut heikkenevät. Siten museoilta leikkaaminen heijastuu negatiivisesti koko kulttuurin ja opetuksen kenttään, jota muutoksella pyritään tukemaan. Myös museotoiminnan

kustannusten kasvu on kovassa nousussa, mikä on näkynyt jo useamman vuoden selvästi muun muassa näyttelytuotantoon olennaisesti liittyvissä materiaali- ja laitekustannuksissa.

Museot tuovat työtä ja toimeentuloa ympäri Suomea. Vaasan yliopiston tutkimuksen (Piekkola ym., 2013) mukaan museot synnyttävät sijaintipaikkakunnillaan kokonaiskysynnän kasvun, joka on kuusinkertainen niiden saamaan tukeen nähden. Museomatkaileijoiden alueille tuomat tulot ovat jopa 540 miljoonaa euroa vuodessa. Suomessa kulttuurimatkailu suuntautuu pääosin nimenomaan museoihin, näyttelyihin sekä kulttuuriperintö- ja arkkitehtuurikohteisiin.

Suomen Kulttuurirahaston teettämän tuoreen kyselytutkimuksen mukaan museokäynnit ovat suomalaisille kolmanneksi tärkein kulttuurin ja taiteen muoto kirjallisuuden ja elokuvissa käymisen jälkeen (SKR, 2022). Museot ovat suomalaisille merkityksellisiä: 66 prosenttia pitää tärkeänä, että asuinpaikkakunnalla on museo. Museoiden täytyy pystyä vastaamaan kysyntään ja suomalaisten tarpeisiin samalla kun ne huolehtivat lakisääteisistä tehtävistään.

Rahoituksen leikkaaminen heikentää suomalaisten museoiden ja museokokoelmien digitalisaatiota, joka laajuutensa vuoksi edellyttää jatkuvaa taloudellista resursointia. Kokoelmien digitointi on pahasti kesken. Kuitenkin digitalisaatio ja muun muassa lisätyn todellisuuden sekä virtuaalitodellisuuden mahdollisuudet ovat olennainen kehityskohde museoille saavutettavuuden ja eri väestöryhmien yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Suomen museoliiton näkemys on, että hallituksen esitystä tulee muokata siten, että museoiden VOS-rahoitus ei laske. Museoihin kohdistuvat vaikutukset voivat olla korkeintaan kustannusneutraalit inflaation huomioiden. Indeksikorotukset korvaavat vain inflaation vaikutuksia, ja tällaisenaan hallituksen esitys tarkoittaa, että museoiden VOS-rahoituksen tasoa leikataan. Se ei ole missään tapauksessa museoiden tai museopalveluita käyttävien kansalaisten etu.

Rajavuori Tuuli
Suomen museoliitto ry